

D F N

1604

00
17
0020

+

DISPUTATIO BIBLICA SEPTIMA.
PARTIM E SEXTO PARTIM SEPTIMO CAPITE, GENESEOS
DE MATERIA, CAPACITATE, FORMAE
maque arcae & animalibus eorumque
victu ibidem:

De quibus Ζητήματα

SUB PRAESIDIO SALOMONIS
GESNERI S. THEOLOGIAE D. ET PROFESSORIS
in Acad. VVitebergensi ad diem XXII. Februarij anno 1598.
horis Pomeridianis.

Respondebit

M. CHRISTOPHORVS ZECHERVS
Norimbergensis.

VVITEBERGAE

Typis VVolfgangi Meisneri, Anno
M. D. XCVIII.

AMPLISSIMIS, PIETATE
TE VERA, NOBILITATE, PRU-
DENTIA PLURIMOQUE RERUM
maximarum usu præstantissimis
viris & D. D. D.

D. MARTINO HALLERO ^{inclut. Reipub. Norimb.}
D. PAULO HARSdorfero ^{SEPTEM VIRIS}
^{dignissimis,}

Et.

D. LEONHARDO DILHERN, *Seniori,*
amplissimi ordinis assessori

Dominis & patribus patriæ Carissimis, per-
petuò colendis, hæcè proposi-
tiones.

D. D. D.

Respondens.

Quæstio I. de materia Arce.

I.

In disputatione proxima de ijs, quæ φαστικὰ appellavimus, id est, de peccatis diluvium provocantibus, differuimus. Inde sequitur αωσικόν, arca videlicet.

Ad arcæ proinde structuram accedamus: in qua primo se offert materia, quam Deus nominat, ligna Gopher, quæ cuius sint generis, inter doctores convenire nondum potuit. Septuaginta Viri reddunt τετραγωνα, quadrata vel quadrangula. Hieronymus in quæstionibus hebraicis super Gen: tradit, esse ligna bituminata: Chaldaus paraphrastes ait cedrina ligna ad arcam fuisse adhibita.

II.

Et Augustinus sanè, qui aliam, quam græcam lectionem, nescivit. libr. 12. contra Faustum Manichæum cap. 14. & in libro 65. quæstionum quæst. 51. Sic illud allegoricè exponit: Arca de lignis quadratis fabricatur, sicut Ecclesia de Sanctis constructitur ad omne opus bonum paratis. Quadratum enim, quacumq; verteris, semper stat firmiter: & Sancti in quibuslibet tentationibus stabiles permanent non adversitatibus non prosperitatibus cedunt.

III.

Quam allegoriam Ambrosius quoq; libro indicato cap. 6. approbat: adjicit autem istam insuper figuræ quadrangulæ rationem: quod Deus cum corporis nostri, tum arcæ ædificatione quadrilatera ostendere voluerit, perfectum operisq; perfecti fabricatorem se esse. Nam & corporis humani membra in formam quadratam vergere, ibidem partium multarum corporis nostri enumeratione indicatur.

IIII.

Verum his suo loco repositis ad eorum potius sententiam accedimus, qui ex hebrææ linguæ peritia affirmant, Gopher esse speciem quandam abietum, & arborum, quæ resinam sudant.

Hinc certè descendit nomen Gophrith, quod picem, seu sulphur significat Gen. 19. v. 23. Pl. 11. Et abiognæ insuper tabulæ ob levitatem & viscosum glutinosumq; lentorem navibus sunt accommodatissimæ. Quin etiam Germanica appellatio Kufern ab hebræo Gopher dimanasse non nemini videtur. Lutherus itaq; nomine diuersæ quidem speciei ab ista, quàm modò vernaculè nominabam generis tamen eiusdem Thammen reddidit & rectissimè.

V.

*Bitumen
arca.* Ac Moses ipse appellationum similitudine id innuere videtur, dum bitumen, quod alterum est in arcæ materia, nominat Copher, quæ dictio vnica litera à Gopher dissidet. Deus enim ita Noæh præcipit: Bitumine illines arcam intus & foris.

VI.

*Bitumen
Symbolum
charitatis.* Augustinus iterum hoc allegoricè in libro 65. quæstionum quæstione 52. explicat: Bitumen significat charitatem, per quam Sancti nec illis scandalis, quæ fiunt ab his, qui intus sunt cedunt, nec illis, quæ fiunt ab his, qui foris sunt & servant vnitatem spiritus in vinculo pacis, tolerantes & malos Christianos, qui sunt in Ecclesia, & hæreticos, qui sunt foris & extra Ecclesiam.

VII.

*Ligamen-
ta arca.* De clavis, anis, armillis, fibulis, vncinis & id genus alijs ligamentis, quibus tabulæ inter se commissæ fuerunt, nihil quidem Moses, sed dubium non est, ea fuisse adhibita, Ferrea an lignea fuerint, expressum non est, sed ferrea fuisse ambigi vix potest, si undarum impetus & cataclysmi duratio perpendatur. Ex officina proinde improbi Thubalcain hæc ferramenta in testimonium illis petita meritò statuimus.

Quæstio II de magnitudine & capacitate arca.

VIII.

Proximum à materia est, vt capacitatem istius ca reeris, sicut

sicut à Chrysofomo nuncupatur, dimetiamur. Ea enim ad quantitatem pertinet. De illa verò hæc sunt oraculi diuini verba *Y. 15.* Trecenti cubiti longitudo arcæ, quinquaginta cubiti latitudo eius, & triginta cubiti altitudo eius. Vnde intelligimus latitudinem arcæ proportionem fescupla, altitudinem decupla, à longitudine superari.

IX.

Quæri autem solet, vt Augustinus refert lib. 1. quæstion. super Gen. quæstione 4. vtrum tanta capacitate, quanta describitur, animalia omnia, quæ in eam ingressa dicuntur, & escas eorum ferre potuerit. Quam quæstionem cubito geometrico dissoluit Origenes asserens non frustra scripturam dixisse, quòd Moyses omni sapientia Aegyptiorum fuerit eruditus, qui Geometricam dilexerunt. Cubitum autem geometricum dicit tantum valere, quantum nostra cubita sex valent. Si ergo tam magna cubita intelligamus nulla quæstio est tantæ capacitatis arcam fuisse, vt posset illa omnia continere. Hæc Augustinus, cui Georgius Cedrenus, Beda & reliqui astipulantur.

*Cubitus
geometri-
cus Origenis.*

X.

Origenes porrò homilia 2 in Genesim contra Apellem, qui fuit discipulus Marcionis, & malitiosè historiam diluuii exaggitavit, vt diceret in arca adeo angusta quatuor saltem elephantis locum non fuisse, quod etiam Iulianus, vt ex Cyrillo patet, fecit.

XI.

Ex quibus sanè efficitur, cubitorum mensuram in cubum esse referendam, vt singuli cubiti de mensura cubitali in solido quadrato corpore, sex latera eiusdem magnitudinis habente, accipiantur, id enim cubum appellant geometricum. Arithmetici cubi in numeris alia est ratio, quæ huc non pertinet.

XII.

Vnde Georgius Agricola colligit cubitum hebræorum eam esse mensuram quæ Ezech. 40. Kanah Canna, calamus, seu arundo, qua agrorum mensores utebantur, dicitur. Eam Ezechiel tradit sex continere cubitos. Agricola lib. de mens. & pond. fol. 226. 227.

A 3

Atque

XIII.

Atq; hæc quidem de amplitudine Arcæ Origenes & Augu-
stinus, cæteri; patres Apeli, Iuliano apostata, Porphyrio,
& aliis ἐπιμαχίταις opposuerunt satis firmiter & solidè affir-
mare non ausim: Quandoquidem scriptura hoc non habet, neq;
satis est liquidum, cuiusmodi cubitum Aegyptii Geometrae
vsurparint, (duorum certè meminit Origenes, quorum alter
6. alter 300. cubitos nostrates faciat) Neq; id necessario sequitur,
quod Moyses, cum sapientiæ ac philosophiæ Aegyptiorum gnar-
us esset, eius propterea specimina suis in libris ediderit,
quæ non arte humana, sed Deo dictante, conscripsit. Nulla sanè
vel physices vel Astronomiæ, quas artes non minus apud Aegyp-
tios didicerat, vestigia in creatione mundi descripta apparent &
nec opus fuit.

XIII.

Cubitus
Mosis.

Iam verò si alium hîc intelligamus cubitum, quam cæteris
in Mosaicis scriptis vsurpatum, causam diversitatis ostendi si-
mulq; demonstrari oportebit, cur eam differentiam Moses non in-
dicaverit. Id verò est ἐν τῶν ἀδυνατόν.

XV?

Arca fæ-
deris am-
plitudo.

Arca fæderis Ex: 25. longa est duos cubitos cum semisse,
lata sesquialterum cubitum, alta similiter vnum cubitum cum
dimidio, aureisq; laminis intus forisq; obducta. Propitiato-
rium quod arcæ incumbit de purissimo auro, longitudine
& latitudine par erat arcæ. Istud denique duo aurei Cherubim
tegebant. Quod si hic accipias cubicos cubitos, non dicam, quam
immane auri pondus requiratur, sed illud saltem, quod ingentem
istam molem Leuitæ humeris gestare non potuissent, quodq;
multò minus duæ vacca & quidem fætæ, illam in plaustro è
Philistinorum sinibus in agrum Bethsemiticum, Sam. 6, protra-
xissent.

XVI.

De altari Dominus præcipit Ex. 26. Non ascendes per
gradus altare meum. Exodi autem 27. inquit Dominus: Fac
cies

cies & altare de lignis setim, quod habebit quinque cubitos
in longitudine & totidem in latitudine, & tres cubitos in altitu- *Altaris*
dine Hic si Origenis cubiti locum habeant, aræ altitudo ad *altitudo.*
decimum octavum cubitum exurget, ad quam multis sanè gradi-
bus sacerdoti ascendendum fuerit.

XVII.

In deuteronomio verò cum Moses cap. 3. lectum Og re- *Lectus*
gis Balanæi metitur, in longitudine illum cubitos novem, *Og, regia*
& in latitudine quatuor habuisse tradit, simulque addit, cuius- *Balanæi.*
modi cubitum intelligat, ad mensuram, inquit, cubiti viri-
lis: ex quo sanè perspicuum est, Mosen alibi quoque cubitum
ad mensuram cubiti virilis usurpare.

XVIII.

Et quid deniq; causæ est, ob quam ingentes eiusmodi cu- *Quid arca*
bitos comminiscamur? Quatuor elephantis dicebat Apelles in *satis capax*
arca locus non erat. Atqui non erant quatuor, sed duo saltem *fuerit.*
elephantes. Sed nec quatuor, pluribusve locus, Deo ita volente,
defuisset. Elephante verò maius animal è terrestribus nullum
esse Plin. libr. 8. cap. 1. perhibet. Reliqua animalium genera, *Elephas*
quæ Aristotelis, Plinii aliorumq; industria memoriæ tradidit, *maximum*
si perpendas, pauca erunt bove & equo maiora eaq; ex immun- *animal ter*
dorum genere, vt Camelus Leuit. 11. æqualia non multa, *restre.*
cætera omnia.

XIX.

Tutius proinde est, nos eosdem hic cubitos intelligere,
quales alibi Moses adhibet in fabrica tabernaculi, aræ fædes-
ris, tentorii, aræ & similium structurarum describenda.

XX.

Verum autem nostrorum cubitorum longitudinem supera-
rint affirmari certò non potest; credibile est, quia cum tempore
ætas & statura hominum indies imminuitur. Sed de his hæc
stenus.

XXI.

Proportionem longitudinis latitudinis & altitudinis in
arca

*Proportio
in arca
cum homi-
nis corpo-
re conve-
nit.*

arca Augustinus lib. 15. de civitate D. cap. 26. cum mensura hu-
 mani corporis convenire tradit. Velut, si iacentem hominem in-
 quit, metiaris supinum, seu pronum, sexies tantum longus est à
 capite ad pedes, quam latus à dextra in sinistram, & decies
 quam latus à terra. Idem habet Augustin: lib. 12. contra Fau-
 stum Manichæum, & paulo aliter Ambrosius libro de Noë &
 arca cap. 6.

*Quæstio II I. de nidis seu conclauibus
Arcæ.*

XXII.

*Qua ratio
ne capaci-
tas arce
distributa.*

Qua ratione capacitas arce distributa fuerit (id quod ad
 formam referendum est) diversæ sunt sententiæ. Nam Iosephus
 lib. 1. antiq. cap. 4. quatuor eam contignationibus distinguit,
 quod nulla ratione nititur.

XXIII.

distributa.

Septuaginta interpretes v. 16. ita exponunt κατάγεια δίω-
 ρα καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτῆν, hoc est, inferiora bicamerata &
 tricamerata facies eam: Vulgata Hieronymi versio aliter: de-
 orsum (& hanc vocem refert ad ostium) cænacula & tristega
 facies in ea.

XXIII.

Obscura est utraq; versio propter distinctionis, quæ singu-
 lis subiungenda fuerat vocabulis, defectum. Augustinus itaq;
 lib. 1. quæstion. in Gen. cap. 6. hoc pacto declarat: Nam infe-
 riora inquit, futura erant bicamerata & tricamerata. Sed in
 hac distinctione totam structuram eius intelligi voluit, vt habe-
 ret inferiora, haberet media & superiora, quæ appellantur tri-
 camerata. In prima quippe habitatione, id est, in inferioribus
 semel camerata erat arca, in secunda verò habitatione supra in-
 feriores bicamerata erat, ac per hoc in tertia supra secundam
 tricamerata erat.

Hebræa

XXV.

Hebræa quoque veritas idem perspicue ostendit. Numerabilia enim pluralia Thachthim, Schenim, Scheloschim respiciunt nomen Kinnim *ψ.* 14. præcedens, id est, facies nidos infimos, secundos, & tertios.

XXVI.

Eodem pacto formam arcæ Origenes homil. 2. in Gen: depingit, ex quibus Lyrnaus textum hebræum rectè vrget contra versionem Hieronymi, & colligit tria fuisse in arca *Forma arcæ.* cænacula, imum medium, & summum.

XXVII.

Quod autem addit cuilibet æstimandum relinquo in imo enim sentinam collocat, in medio duo conclavia & cameras facit, in quarum altera fuerit granarium, in altera fænile: supremæ contignationi tres cameras, vel *ὑπερδύλας*, vel ad latera diremtas figit, quarum, illam bestiis, hanc volucris, extimas utraque, mediam homini assignat. Verum hæc ita, ut cuique visum, accipiantur.

XXVIII.

Certum est, plura tum pecudum & bestiarum maximè distincta stabula, tum volucrum hostili inter se odio flagrantium *Distincta stabula.* carceres, serpentum item, & venenatorum insectorum nidos, quasiq; serobes & Specus distingui debere, si ex usu & consuetudine nostra singula pensitemus, & non potius divinam providentiam Noæq; imperium instar parietum intergerinorum & repagulorum singula suo loco cõeruisse censeamus.

XXIX.

E textu sane hebræo, ut etiam è Thargumica versione nihil habetur amplius quam tres illæ contignationes, infima, media, & suprema.

XXX.

Allegorias de cameris, nidis sive conclavibus requirentem ad Augustini caput 15. 16. &c. libri 12. contra Faustum Manichæum & eiusdem caput 26. libri decimi quinti de C. D. nec non Ambrosii librum sæpe nominatum, cuius caput sextum in hac re occupatum est, & Origenis homiliam, ex qua pleraque *fluxerunt*

fluxerunt, remitto. Huius instituti non est illa vel defendere vel reprehendere: Valet enim Augustini regula. Nemo putare debet, aut frustra hæc esse conscripta, aut tantummodo rerum *Allegoria.* gestarum veritatem sine vllis allegoricis significationibus hic esse quærendam: aut è contrario hæc omnino gesta non esse, sed solas esse verborum figuras, aut quicquid illud est, nequaquam ad prophetiam Ecclesiæ pertinere 1. Pet. 3. 21. Aug. libr. 15. C. D. 27.

XXXI.

Figura acuminata Quod arcæ figura in fastigium pyramidale collecta fuerit, ita vt in culmine cubitus esset latitudinis & longitudinis, perperam ab Origene & Augustino lib. 12. contra Faustum Man. cap. 16. asseritur. Nam vbi textus de fenestra loquitur, Græci & latini interpretes ad illud referunt: (in cubito colligens arcam, consummabis eam) Atque hinc quidem Augustinus: Arca collecta ad vnum cubitum desuper consummatur: sicut Ecclesia corpus Christi, in vnitatem collecta sublimatur & perficitur. Nomen Zohar, id est, fenestram illi putarunt esse verbum Zarar vel Zor, pro litera He, vel Vav vel Resch legentes. Zor enim & Zarar est in angustias redigere & coarctare. Reliqua verba, consummabis, seu perficies eam in cubito, ancipitem præ se ferunt sententiam, ita vt non minus ad arcam quam ad fenestram referri queant.

XXXII.

Tectum arca. Hinc arcam tecto vtrinque devexo, quod pectinatum dicitur, coopertam fuisse, vt divortio quodam hinc inde pluvias demitteret, statuit Origenes, pinxit Lyranus, & alii, sed scripturam, quæ asserat, non adiiciunt.

XXXIII.

E textu potius istud colligitur, quod planum fuerit tectum, qualia Iudæorum ædificiis consuerant. Latitudo enim arcæ 50 cubitis infra supraq; definita obstitit, ne in culmen acuminatum illa gracilesceret: altitudo 30 cubitos non excedens fastigium pectinatum imponi vetuit.

Questio

Questio IV. de fenestra, & ianua.

Fenestra
& ianua.

XXXIV.

Fenestræ & ianux Moses sigillatim meminit, & fenestram quidem vnus cubiti superiore in parte, ianuam in medio alterius lateris collocat *ŷ. 15. 16.* Ac de fenestra varix sunt Rabinorum fabulæ, dum alii lucernam, alii lucentem gemmam, pro fenestra substituunt, nonnulli de materia, an vitrea, an crySTALLINA, vel cornea, vel ex alio pellucido corpore confecta fuerit, plerique vbi collocata, & quomodo toti arcæ lumen transmiserit, operose inquirunt.

XXXV.

Sed quæ scriptura nos scire non voluit, ea libenter ignorare piæ est humilitatis, temere asserere impudentis audaciæ.

XXXVI.

Patres plerique de fenestra silent, eò quod Græca versio *Fenestra* textum hebræum non rectè expressit hisce obscurissimis verbis: *arca ty-*
επισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτὸν, καὶ εἰς πῆχυν συντελέσεις αὐτὴν *pus Mas*
ἀνώθεν. Hugo tamen fenestram fuisse typum Mariæ virginis asseruit. *rie.*
Sicuti enim per illam lux intrat in arcam, ita per hanc Christus, qui illuminat omnem hominem, venit in mundum. Atque huc procul dubio respicit vetus Ecclesiæ cantilena: vt vitrum non læditur, sole penetrante, sic illæsa creditur post partum & ante.

XXXVII.

Hebræus textus habet vocem Zohar, quæ alibi non extat, communi autem omnium linguæ peritorum consensu fenestram notat, per quam lux diurna illabitur. *Zohar.* Vox composita videtur à verbo laza, quod ingredi, & nomine Or, quod lucem solemque ipsum notat. Duale nomen Zaharaim, quo meridies designatur, quando sol altissimus diem in matutinam vespertinamque partem divortio dirimit, frequenter occurrit. Quod autem hic peculiari vocabulo Zohar nuncupatur, id cap. 8. *ŷ. 6.* communem appellationem Challon, quod est fenestra, sortitur.

B 2

Quod

XXXVIII.

Quod ostium fit in latere, id hoc pacto interpretatur Augustinus: Nemo quippe inquit intrat in Ecclesiam, nisi per sacramentum remissionis peccatorum, hoc autem de Christi latere aperto manavit lib. 12. contra Faust: Man. c. 16. Turpiculam propemodum dixerim Ambrosii allegoriam, qui ostium cum abscessu humani corporis, quem Christus ἀφεσῶνα nuncupat, comparavit, libro sæpe indicato cap. 8. Rectius Hugo ad Christum refert, qui ait: Ego sum ostium Ioh. 10. Per Christum enim ingressus est in militantem & triumphantem Ecclesiam Ioh. 14. Gen. 28. Ioh. 1. Matth. 7.

Ostium
vca.

Quæstio V. de architectis & fabricis

arca.

XXXIX.

Quod autem pagani, inquit Augustinus, disputant tantæ magnitudinis (quanta supra definita fuit) arcam non potuisse compingi, ineptissimè calumniantur, cum sciant immensas vrbes fuisse constructas: nec attendunt centum annos, quibus arca illa est fabricata nisi fortè lapis lapidi adhærere potest sola calce coniunctus, vt murus per tot millia circum agatur, (qualis fuit Babylonis, Romæ, Memphis, & in Thracia vrbis quæ μακρὸν τῆχθ vocabatur,) & lignum ligno per subscudines, epiros, clauos & gluten bituminis non potest ad hærere, vt fabricetur arca non curvis sed rectis lineis longè lateq; porrecta, quam nullus in mare mittat conatus hominum, sed leuet vnda cum venerit naturali ordine ponderum magisq; divina providentia, quam humana prudentia natantem gubernet, ne incurrat vbi cunq; naufragium Augustinus lib. 15. C. D.

XL.

Fabri ar-
ca in arca
non ser-
vantur.

Quæritur item, inquit Augustinus, vtum arca tam magnacentū annis potuerit fabricari à quatuor hominibus, id est, Noe & tribus filiis eius. Sed si non potuit, non erat magnum, fabricos alios adhibere. Quamvis operis sui mercede accepta non curaverint vtum eam Noe sapienter, an verò inaniter fabricaret.

caret. Et ideo non in eam intraverunt, quia non crediderunt
In quæstion, super Genes. cap. 5

XLI.

Atq; ita fabri arcæ typus sunt mercenariorum, qui viam
ad æternam beatitudinem aliis monstrant, quam ipsi non ingre-
diuntur; & ut campanæ homines in templum convocant, cum
ipsæ eò non descendant. Matth. 23. 15. 1. Cor. 13. 1. Nam arcæ
fabricatio fuit quodammodo prædicatio, ut Augustinus epist.
99. Petri sententiam 1. Petr. 3. 19. exponens, asseverat.

*Quæstio VI. de animalibus in
arca.*

XLII.

Tria animalium genera custodiæ Noæ commendantur,
volucres, quadrupedes & vermes. Nam oph aves, behema be-
stias iumenta & pecudes, Remes ea, quæ humi serpunt signifi-
cat. Græci ita distinguunt πετεινά κίτωνα, ἔρπετα. Ea verò non
singula generum, sed singulorum genera voce Cal, quæ Catho-
lica nota est, aliquoties iusto demandantur.

XLIII.

Augustinus equidem lib. 15. C. D. cap. 27, in eam incli-
nat sententiam, quod illa animalia, quæ possunt sine concubi-
tu, de quibusq; rebus vel rerum corruptionibus nasci, in arcam
assumpta non fuerint, idq; ex eo probare nititur, quod masculi
& fœminæ sit mentio, quod non fieret, nisi propagationis mo-
dum Deus exprimere voluisset.

XLIV.

Atq; hinc porro ratiocinatur, quod, quæ sexu carent,
sicut apes, in arcam non venerint: eaq; similiter, quæ sic habent
sexum, ut non habeant fœtum, sicut muli & mulæ.

XLV.

Nam ex putredine & fœcibus muscas generari Arist. lib.
5. de hist. anim: testatur, de apum autem fœtura non constare is-
t. bitem tradit: nonnulli ex flore callinthri, alii arundinis, alii
oleæ illas oriri existimant, unde Maro e foliis natos & suaui-
bus è putredi-
herbis ne nata.

*Quæ ani-
malia non
fuisse in
arca. Au-
gustini
cense-*

*Apum ge-
neratio.*

herbis ore legunt. Sunt, qui apes omnes foeminas credant, fucos mares, ita coire. Gigni vero ex bubulis carnibus putrefactis poeta testatur, De putri viscere passim florilegæ nascuntur apes. Metam. 15. Sanè in leonis cadavere repertas ænigma Simfonis refert, genitas inibi nescio an citra miraculum singulare, ut typus extaret resurrectionis nostræ, quam leo de tribu Iuda sua morte nobis confecit, astruere possimus. Iud. 14.

XLVI.

Insecta.

Verum ratio Augustini non satis firma est. Nam in muscis quoque sexuum differentia apparet, & illa ipsa è coitu nascuntur, quæ ex putredine quandoque oriri deprehensa putantur. De sexuum vero discrimine controversia tam est obscura, ut nemo sibi eius pervestigationem polliceri queat. Tutius est itaque ut absq; restrictione generale mandatum Dei de omni volantium, inq; terra incedentium & reptantium genere intelligamus. Clara enim est in Dei verbis particulæ vniuersalis iteratio. Ad hæc muscæ, pulices, pediculi & id genus insecta & vermiculi vel inuitis animalibus adhærescunt, inq; eorum conclavia & cubilia vltro furtimq; se ingerunt.

XLVII.

*Mulorum
γένεσις.*

De mulis dubia est & à philosophis nondum discussa ratio. Plinius sanè lib. 8. cap. 44. observatum esse dicit à duobus diversi generis nata, tertii generis fieri, & neutri parentum esse similia, eaq; ipsa, quæ ita nata sunt, non gignere in omni animalium genere. Ideoque mulas esse steriles: nasci autem ex equi & asinæ commixtione. Parere tamen mulas Aristoteles contra Plinium affirmat, cui experientia suffragatur.

XLVIII.

Nec est, quod quis huc adducere velit, quod Genf. 36. 24. de Ana filio Zibeonis Horhæi narratur, illum, dum asinos patris sui pasceret in deserto, reperisse mulos, ut Rabini exponunt. Nam de interpretatione vocis Haiemim nondum liquet. Hieronymus vel de aquis calidis, vel de aquarum collectione, deq; stagnis accipiendum esse in hebr. quæstion. existimat, Septuaginta

ginta, vt etiam Aquila & Theodotion vocem hebræam retinere quàm dubiè interpretari maluerunt. Thargum de gigantibus & robustis loquitur. Dictio sanè, aquis non equis & mulis: stagnis non gigantibus competit, vt etiam Lutherus *Mulorum inuentio* censet. Nec si Anah fœdum mulorum ortum reperit, naturalis idcirco nullus antea fuit. Nulla denique in textu ratio est, quæ nos adigat, vt de genitura potius, quàm de domitura mulorum id exponamus, si maxime demus Haiemim esse mulos.

X L I X.

Quamobrem etsi Augustinus scribit, quod sufficiat mulorum mularumque parentes in arca fuisse, equinum videlicet atque asinum genus: nulla tamen causa est, quæ necessario id evincat, vt ea, quæ vniuersaliter de omnium animantium genere à Mose traduntur, particulariter de aliquibus interpretemur.

L.

Alia fortè ratio illorum, quæ possunt in aquis vivere, non solum merfa, (hæc enim excipi nemo ambigit) sicut pisces: verum etiam supernatantia, sicut multæ alites, vt anates, cygni, cataractæ, flori, & similes, Augustino si assentimur libr. 15. C. *Amphibia* D. cap. 26. quò amphibia quoque referre licet.

L I.

Ridiculum est, quod quidam Monoceros, id est, vnicornè qui Rhino ceros seu Nasicornis in vulgata versione redditur, in diluvio penitus interiisse existimant, cum preciosissimum eius cornu passim in pharmacopoliis & principum gazis habeatur: cumque scriptura Psal. 22. & 29. & 78. & 92. Num. 23. & 42. vt animal *Monoceros seu Rhinoceros* illis in terris notissimum & nobilissimum inducat, eiusque ferociam & habitum Iob. 39. luculenter describat.

L II.

Postremò non alienum, quod Augustinus lib. 12. contra Faustum cap. 15. tradit, cuncta animalium genera in arca clausa omnes gentes ad vnitatem Ecclesiæ congregandas representasse, id quod etiam Petro in linteo magno ostensum est. Act. 10. *Quæstio*

*Questio VII. de differentia numeroꝝ
animalium.*

LIII.

*Animalia
in arca.*

Animalia à Mose in munda & immunda distinguntur, unde Chrysostomus homil. 24. interrogat, quomodo hoc discrimen mundorum & immundorum animalium Noëh innoquerit, cum lex nondum lata esset. Respondet autem: Ipsa scientia iusto insita docebat, quænam ad cibum accommoda, & quæ immunda. De naturali equidem scientia verum id minime est, nisi de illa, quæ per traditionem maiorum acquisita & à Deo principio monstrata intelligatur: Ideoq; addit Chrysostomus ibidem: Deus qui præceperat, idem & scire manifeste fecit.

LIV.

De numero mundorum & immundorum animalium inquit Chrysostomus: multi varias fabulas narrant, & hinc occasione sumta observationes numerorum ostendunt. Sed non observatio, verum intempestiva, hominum curiositas talia fingere molitur: unde & multæ hæreses ortæ.

LV.

Et Ambrosius fanè allegorias numeri septenarii laboriosius quam utilius confectatur cap. 12. libri indicati.

LVI.

*Animalia
bina.*

Quod autem in hoc capite Deus bina in arcam assumi vult, de cunctis animantibus, id non refertur ad numerum mundorum vel immundorum animalium, sed ad masculum & fæminam, quæ in omnibus sive mundis, sive immundis duo sunt, masculus & fæmina. Augustin. quæst. 8. in Gen.

LVII.

Postea verò capite septimo discrete septena mundorum & volucrum, bina immundorum seminario gregi decernuntur, quod de individuis septenis binisq; non de coniugibus seu paribus accipiendum esse liquet. Erudite Theodoretus quæst. 50. ἐκέλευσε ὁ δεσπότης θεός ἀνά δύο μὲν ἐξ ἑκάστου γένους

γένος τῶν δοκούντων ἀκαθάρτων διασωθῆναι, ἀνὰ ἑπτὰ δὲ τῶν
καθάρων.

LVIII.

Ac quia præscivit misericors, quod Iustus, ubi tantæ *Quare*
tempestatis effugisset periculum, pro gratiarum actione hostias *Noah iu-*
& sacrificia oblaturus esset, ut ne hoc faciendo mutilaret paria, *beatu-*
ideo Dominus præscius huius gratæ mentis iubet septena intro- *Septena-*
duci ex mundis & singulis avium generibus, ut & suam mentem *mundos*
declararet, & coniugia animalium non læderentur. Chryso- *rum ani-*
stomus homil. 24. Theodoretus rotundè τὰς μὲν τρεῖς συζυγίας *malium*
φυλαχθῆναι προσέταξε εἰς τὴν ἀύξισιν τῶ γένος, τὸ δ' ἐν τὸ περιττῶν *assumere.*
εἰς δυοίαν.

LIX.

Porro non capta Noe intromittebat, sed venientia & in-
trantia permittebat. Ad hoc enim valet, quod dictum est. In-
trabunt ad te, non scilicet hominis actu, sed Dei nutu, ut scribit
August. libr. 15. C. D. cap. 27. Et Philo pulcre: Dei clementia
factum est, ut nullum animal detrectaret obsequium, immanibus
etiam bestiis mansuescentibus & soteria suum tanquam Pasto-
rem, vltro in vnum receptaculum sequentibus.

LX.

Chrysofomus hom. 25. vtrumq; coniungit, qua vi nimi-
rum bestia in arcam compulsæ, & quibus frenis à mutuis cædi-
bus inq; homines violentia fuerint ibi cohibitæ, & ait: In Noah
Deus nos docuit, quantam potestatem Adam ante inobedientiam
habuerit. Virtus enim Iusti divina misericordia adiuta, pri-
mum re paravit dominium agnoveruntq; bestia iterum subiecti-
onem. Cum viderent iustum, oblitæ sunt naturæ suæ, imò non
naturæ sed ferociæ, & naturæ insitam ferociam in mansuetudi-
nem conuerterunt. Et vide interim quid & Danieli evenerit.
Hic enim cum à Leonibus circumdaretur, sic interpide vivebat,
quasi ab hominibus stiparetur. Hæc ille.

*Quæstio VIII. de vctu hominum pa-
buloq; animalium.*

C

Quæri

LXI.

Quæritur inquit Augustinus, quomodo ibi leones, vel aquilæ, quæ consueverunt carnibus vivere, pasci potuerint. Vtrum & animalia præter illum numerum propter aliorum escam fuerint intromissa, an aliqua præter carnes quod magis credendum est, à viro sapiente vel Deo demonstrante provisa sint, quæ talium quoque animantium escis convenirent. Quæstion. 7.

LXII.

Theodoretus autem quæst. 51. Manifestum est, inquit, quod homines & animalia à κρεοφαγία abstinerint: nutrimentum autem habuerint à frugibus terræ, sicut Gen. 1. dicitur.

LXIII.

Cur brutæ animantes pene subiectæ.

Huc etiam pertinet illud problema, quare brutæ animantes subiectæ sint pœnæ, quæ peccandi sensum non habent? Aliquot causas reddit Ambrosius libri nominati cap. 10. Principiò sicut in bello, cum Imperator ab hoste occiditur, commoritur eius exercitus atq; omnis convincitur virtus militaris. Deinde quia nemo inquit, accusat naturam, cur reliqua corporis nostri membra moriantur solo capite sublato, cum multos videamus amputatis manibus & pedibus supervivere. Tertiò quia rationis expertia non propter se, sed propter hominem generata sunt animalia. Atque hæc quidem postrema ratio sola sufficit: propter hominis enim transgressionem creatura humanorum commodorum ministra vanitati subiecta est, Gen. 3. Rom. 8. Augustin: lib. 15. C. D. cap. 25. Chrysoptom. homil. 22.

LXIV.

Delere de facie terræ.

Idem cap. 13. pulchrè perpendit verba divinæ maiestatis, quæ excidium omni carni minantur. Indignatur Deus peccatis nostris, sed non obliviscitur pietatis. Minatur supplicium, sed non permittit excidium. Moderatur vindictam, revocat severitatem. Deleturum se dicit omnem carnem non à terra sed à facie terræ. Florem decutit, radicem servat. Delebo tanquam literarum apices, qui delentur sine fraude librorum, & sine imminutione tabularum. Atramentum deletur, sed lignum manet. Atramentum tollitur, substantia non exterminatur.

Caput

Caput Septimum.
Quaestio IX. de ingressu.

LXV.

In capite septimo primò se offert ingressus Noæ & animantium in arcam, in quo Ambrosius cap. 21. libri signati ordinem ingredientium obierat, de quo scriptum est, Noam ingressum esse cum filiis suis, & deinde uxorem eius cum filiorum vxoribus, indeq; ratiocinatur, abstinenciam generationis significari. Tempus enim illud non erat concubitus neque deliciarum, quo omnibus imminabat interitus. Quam indecorum, inquit, vt quo tempore viventes morerentur, tunc perituri generarentur. Suffragatur Damasc. lib. 4. orthod. fid. cap. 25. & ibid. Cassianus. Infirmum autem hoc esse ex cap. 8. v. 18. patet vbi in egressu quoque disunctè commemorantur, licet mandatum de multiplicatione generis accepissent.

LXVI.

Atq; hoc respectu procul dubio veteres vxori Noæ nomen imposuerunt, quod Parthenos, id est, virgo appellata fuerit, vt refert Epiphanius, lib. 1. Tom. 2. hæres. 26. *Nomen vxoris Noæ.*

LXVII.

Gnostici verò, vt ibidem legitur, fabulas putidissimas commenti sunt, quod illi nomen fuerit Noriæ, id est, splendidae seu illustri, quodq; in arcam non fuerit admissa, & quod arcam aliquoties incenderit, cum se exclusum iri intelligeret, quæ etiam causa structuram arcæ in annum 120. remorata sit. Nugas istas diabolus illis suggessit.

Quaestio X. de occlusionè arca.

LXVIII.

Quod Deus arcam occlusit, postquam Noah cum familia & toto grege animantium ingressus fuerat, Ambrosius eius libri cap. 15. ita explicat. Claudenda fuit arca & tuto sepienda munimine, ne eam vaga diluvii fluentia penetrarent.

LXIX.

Chrysostomus hom. 25. causas adiicit: Clausit Dominus forinsecus, vt doceat, quod securum fecerit iustum. Quod autem

C 2

tem

tem adiecit forinsecus, ita ut non posset videre Iustus regnalem omnium interitum, qui fiebat, unde intolerabili dolore affectus fuisset.

Quæstio X. de pluvia quadraginta dierum.

LXX.

Cur quadraginta diebus, & quadraginta noctibus pluebat, non poterat vno die pluviam inducere? Quid, inquam, vno die: Vno momento posset: Sed hoc dedita opera facit, volens simul et timorem incutere & occasionem præbere, qua posset pœnam, quæ in foribus erat, effugere. Chrysoft. hom. 24.

Quæstio XI. de φορῶν ἀρχῆ.

LXXI.

Si quæras, quomodo arca conservata sit, ne in scopulos, domos, arbores, montium vertices impingeret? Respondet liber Sap. cap. 14. v. 6. Ab initio cum perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem confugiens, remisit seculo semen nativitatæ, quæ manu tua erat gubernata. Idemq; liber cap. 10. hoc admirandum opus sapientiæ Dei, quæ Filius Dei est, adscribit, ut constet Christum ab initio mundi Ecclesiam collegisse & conservasse, quod etiam navicula illius Matth. 8. representat.

LXXII.

Ambrosius libri sui aliquoties, adsciti cap. 17. sicut in mari navigantes & in bello exercitus, si illis non desit gubernatoris peritia, istis imperatoris prudentia, à periculo tuti sunt ope aliena. O felicem Noam tali nauclero, qui non modò prævidere, sed etiam prohibere fluctuum potest impetum.

Quæstio XII. de aquarum altitudine.

LXXIII.

Augustinus lib. 15. C. D. cap. 27, perhibet quosdam totam
tam.

tam diluvii historiam allegoricè saltem accipiendam esse contene-
disse: opinatos enim fuisse, tam magnum fieri non posse diluvi-
um, ut altissimos montes quindecim cubitis aqua crescendo *Diluvium*
transcenderet, propter Olympi verticem montis, supra quem per- *transcen-*
hibentur nubes non posse conscendere, quòd tam sublimis, *dit olym-*
quàm cælum sit; ut non ibi sit aer iste crassior, in quo venti, *pum.*
nebulæ imbresq; gignuntur.

LXXIV.

Succinctè verò illorum stoliditatem ita reprimit: Non
attendunt omnium elementorum crassissimam terram isthic esse
potuisse. An fortè negant esse hanc terram verticem montis?
Cur igitur vsq; ad illa cæli spacia terris exaltari licuisse & aquis
exaltari non licuisse contendunt, cum isti mensores & pensores
elementorum aquas terris perhibeant superiores atque levio-
res.

LXXV.

An montes in diluvio primum congesti sint puerile est,
quærere: cum aquarum eluvione non confluisse sed cooperti fuil *Montes*
se perhibeantur. Si cooperti, operimento suo priores extitisse *non indila*
eos oportet. Quod etiam Psalmus 90. & 104. testatur, qui *vio pri-*
montium originem non recentiore, sed *σύχρονον* cum terræ or- *mam con-*
tu introducunt. *gesti.*

XIII. inutilium questionum

ἀποβολή.

LXXVI.

Non desinit humana curiositas, sed ita porrò instat: quo-
modo in arca durare potuerunt cum libero ad respirandum aëre
carerent, cum oculos aut cæli, aut terræ aspectu pascere non
possent? quantum item fluvialis aquæ copiam habebant in arca
videntes? quomodo potuit iustus ille cum filiis & vxoribus con-
versationem cum feris & aliis animalibus ferre? quomodo tulit

C 3

facto.

factorem? quomodo bruta potuerunt durare, cum conclusum
aërem attraherent neque moverentur, sed in vno loco coe-
rentur.

LXXVII.

Verum ad hæc & similia hominum curiosorum problemata
cum Chrysofomo decernimus: Hæc facta sunt non aliunde
quam ex superna gratia, cui omnia sunt possibilis. Quando
enim Deus operatur aliquid, dilecte, noli humana ratiocina-
tione exquirere quæ sunt: transcendunt enim mentem nostram,
& nunquam potest humana cogitatio attingere & comprehen-
dere eorum, quæ à Deo condita sunt, rationem. Homil. 25.

CORONIDIS LOCO.

Augustinus Quæstionum LXV.

quæst. LI.

Quid significat, quod Noe per aquam & lignum liberatur?
Aqua significat baptismum, & lignum crucem. Sicut Noe
per aquam & lignum liberatur, ita & Ecclesia baptismi &
passionis Christi signaculo liberatur.

Ibidem quæst. LV.

Quid significat quod Noe sexcentorum erat annorum,
quando diluvii aquæ inundaverunt super terram? Sexcenti
anni significant sex ætates mundi.

Prima ætas est ab Adam vsq; ad Noe.

Secunda à Noe vsq; ad Abraham.

Tertia ab Abraham vsq; ad David.

Quarta à David vsq; ad transmigratiõem Babylonis.

Quinta à transmigratiõem Babylonis vsq; ad adventum Do-
mini nostri Iesu Christi. Sexta quæ nunc agitur.

Sexcentesimo anno vitæ Noe factum est diluvium, ita Sexta
ætate seculi reformatur homo in agnitionem Dei per baptismum.

Quæ

Quaestio LVI.

Quid significat, quod de omni genere animalium atq; volatili-
um immunda bina inducuntur in arcam, & munda septena?

Immunda illos homines significant, qui ad schisma sunt
faciles: munda verò homines sanctos, qui Spiritum Septiformem accipientes ex fide vivunt. Hinc etiam quidam poeta ait,
Numero Deus impare gaudet.

Quaest. LVII.

Quid significat, quod omnes montes excelsos supercrevit
aqua quindecim cubitis?

Octo & Septem quindecim faciunt.

Octo nempe significat resurrectionem, & Septem quies-
tem. Hoc itaq; mysterium resurrectionis & quietis, supergres-
sum est omnem scientiam superborum, sapientium, qui nullatenus
potuerunt indagare scientiam resurrectionis & quietis.

Quaest. LVIII.

Quare cum ingrederetur Noë in arcam, dicitur ad eum,
Ingredere tu & filii tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum
tecum? Seorsim ergo ponuntur viri, & seorsim foeminae. Et
cum egrederetur de arca, dicitur ad eum, Egredere tu & vxor
tua, filii tui, & vxores filiorum tuorum: In ingressione qui-
dem separati, in egressione autem coniuncti dicuntur.

Horum quippe ingressio istam vitam significat, vbi caro
concupiscit adversus Spiritum, Spiritus autem adversus carnem,
vt non quaecunq; volumus, illa faciamus, nec quaecunq; nolu-
mus illa non faciamus. Egressio autem illam vitam significat,

vbi caro iam nullam habebit concupiscentiam adver-
sus Spiritum, vbi nihil erit ex nobis,
quod repugnet in nobis.

F I N I S.

Om̄i dōxi.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

AB

52

9
549

ULB Halle 3
003 140 237

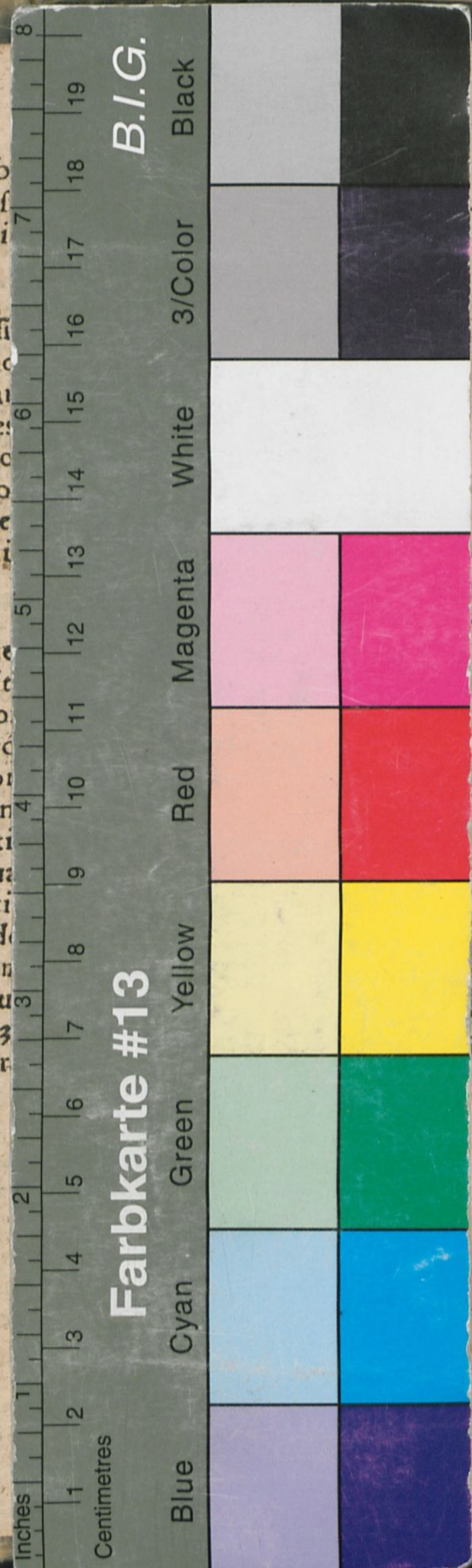

sb.

Wort

19

ATIO BIBLICA SEPTIMA.

M E SEXTO PARTI-
TIMO CAPITE, GENESEOS
ERIA, CAPACITATE, FOR-
arca & animalibus eorumque
victu ibidem:

De quibus ζητήματα

AESIDIO SALOMONIS

. THEOLOGIAE D. ET PROFESSORIS
*Vitebergensis ad diem XXII. Februarij anno 1598.
boris Pomeridianis.*

Respondebit

STOPHORVS ZECHERVS
Norimbergensis.

VVITEBERGAE

*Wolffgangi Meisneri, Anno
M. D. XCVIII.*

